

**Theologiae Speculativae Scholasticis Prælectionibus Et
Exercitiis Accommodatae Libri IV**

Haunold, Christoph

Ingolstadii, 1678

Contr. IV. Vtrum veracitas Dei præter Infallibilitatem in cognoscendo & dicendo, includat insuper hoc præditatem; Non posse permittere hanc apparentiam credibilitatis, quin Deus loquatur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82733](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82733)

sit à Deo directè & vtiliter revelata, ut vi illius revelationis possit vtiliter credi, non obstante quòd ille assensus debeat nisi Veracitate Dei aliunde cognita, Respondeo & dico, hoc in duplici casu contingere posse. Primum itaque posset alicui esse evidens, quòd Deus sit summe verax, quando loquitur de se, suisque attributis, etiam si non esset evidens, quòd circa alia non posset velle fallere. Ratio est, quia evidens est, quòd quicquid Deo non convenit, sit imperfectio, vel habens adjunctam imperfectionem: unde sequitur, quòd quicquid Deo tribueretur illi non conveniens, esset Deo tribuere imperfectionem: hoc autem est blasphemare, ubi non excusat ignorantia. Deus autem nec est capax ignorantiae, nec potest in seipsum esse blasphemus: ergo Deus nihil potest sibi tribuere, quòd ipsi non convenit. Ergo hoc sensu potest alicui esse evidens, quòd Deus sit verax, quin evidens sit, quòd non possit alijs rebus tribuere quòd illis non convenit, quia ratio allata hoc tam clarè non probat, cum fuerint viri docti & pii, qui aliter senserint. Hoc supposito patet, quòd Deus ut verax circa se, possit esse motivum credendi, eum esse veracem universaliter, si nempe hoc revelavit, & formabitur syllogismus hoc modo. Omne attributum, quòd Deus circa se summè verax sibi tribuit, convenit Deo: sed Deum esse universaliter veracem, est attributum quòd Deus circa se summè verax sibi tribuit revelando tribuit: ergo Deum esse universaliter veracem, convenit Deo.

Secundò dici potest, Veracitatem Dei posse esse objectum materiale fidei, & credi propter revelationem & propter Veracitatem, cum eadem prorsus latitudine sumptam, quā sumitur in conclusione, sed cum hoc discrimine, quòd in præmissa seu in motivo, sumatur & affirmetur solum conditionatè, si Deus existit: in conclusione verò ponatur; Deum esse veracem absolute, seu quòd idem est, Deum existere veracem, quia quatenus assentimur revelationi quòd sit locutio Dei, asserimus etiam, Deum existere, nemo enim loquitur qui non existat. Cum itaque in neutra præmissa fuerit absolute & formaliter affirmata existentia Dei veracis, poterit esse objectum materiale conclusionis.

CONTROVERSIA IV.

Vtrum Veracitas Dei præter Infalibilitatem in cognoscendo & dicendo, includat insuper hoc prædicatum: Non posse permittere hanc apparentiam credibilitatis, quin Deus loquatur.

74. Recentiores aliqui, secuti Cardinalem Palavicinum libel. de fide. n. 63, dixerunt, Veracitatem Dei adæquatè sumptam, & prout spe-

cificat virtutem Theologicam Fidei, non consistere adæquatè in his duobus: *Non posse loquari fallere, nec cognoscendo falli*, sed insuper includere aliud prædicatum & perfectionem divinam, quæ quidem non possit evidenter cognosci, sicut possumus duo præmemorata, sed quæ immediate terminis appareat summè credibilis, & est hoc prædicatum: *Deus non potest permittere tantam apparentiam credibilitatis, quantum habent homines obligati credere, & credentes fide divinâ, quin Deus loquatur.*

75. Fundamentum ita opinandi est hoc: Quicunque est infidelis & peccat non credendo, facit Deum mendacem, ut habetur 1. Jo. 1. & c., sed hoc non esset verum, nisi Veracitas includeret illud prædicatum: ergo illud includit. Minor probatur. Plurimi, & fere omnes, qui non credunt, non sunt tam blasphemæ, ut dicant Deum posse mentiri, aut posse in sua Scientia falli. sed ideo solum peccant, quia negant Deum per hæc signa & motiva credibilitatis loqui: qui hoc negando debent negare aliquod prædicatum Veracitatis Dei; nemo enim facit Deum mendacem, nisi qui negat ejus veracitatem: ergo ut omnis infidelis faciat Deum mendacem, debet Veracitas Dei includere hoc prædicatum: Deum non posse permittere tantam apparentiam motivorum credibilitatis, quin loquatur. Supponunt autem, (quòd & ego verum existimo) motiva credibilitatis esse ultimum complementum locutionis divinæ, prout ad nos directæ.

76. Ex hoc fundamento deducunt, quòd respectu simplicium, non possint esse eadem motiva credibilitatis pro articulo vero & falso æqualiter proposito à paroco, quia hæc possunt poni, quin Deus loquatur per illa, sed debent dari aliquod supernaturale discerniculum obiectivum pro articulo vero, quòd non apparet ratiō pro articulo falso. Hujus discerniculi supra mentionem fecimus, & contra illud satis disputabimus. Nunc solum examinabimus, ut ad Veracitatem Dei pertineat, hoc prædicatum ab adversarijs asseritum, quicquid sit an debitis motiva credibilitatis habeant sibi identitatem hoc prædicatum. *Non posse existere per vltimam apparentiam, quin sint locutio Dei, aut connexa cum locutione Dei:* nam de hoc infra agemus.

Et ecce! dum hæc scribo, traditur mihi scriptum Romanum Professoris Hispani, ob doctrinæ claritatem & soliditatem jam passim celebratæ, quo discerniculum acriter refutatur, & defenditur doctrina communis jam à me indicata. Hoc scriptum infra pro confirmatione dicendum producam. Nunc ad propositum,

77. DICO. Veracitas Dei prout est motivum formale fidei, non includit hanc perfectionem divinam: *Non posse permittere tantam apparentiam, quantum habent motiva credibilitatis quin Deus loquatur.* Probatur 1. Si hanc perfectionem includo-

includeret, esset hæc perfectio non minus ob-
 jectum formale fidei, quam est Veracitas Dei in di-
 cendo, & Infallibilitas in cognoscendo. hoc est
 falsum, ergo & thesis. Sequelam docent & ad-
 mittunt adversarij. Minor probatur. Si hoc
 esset verum, tum omnis infidelis nolens credere,
 hæc Motiva credibilitatis esse indispenfabiliter,
 seu per essentiam suam locutionem Dei, non mi-
 nus esse blasphemus, quam qui nollet credere
 Deum esse Veracem in dicendo, & infallibilem
 in cognoscendo: hoc est paradoxum inauditum
 in cognoscendo: hoc est paradoxum inauditum
 ergo &c. Sequela probatur. Omnis ille est
 blasphemus, qui negat Deo aliquam Perfectio-
 nem, quam tenetur credere inesse Deo: sed se-
 cundum adversarios omnis infidelis, nolens cre-
 dere hæc motiva credibilitatis esse locutionem
 Dei per essentiam suam, negat Perfectionem Deo,
 quam tenetur credere: Ergo est blasphemus,
 non minus quam qui diceret Deum falli in sua
 Scientia, mentiri, esse injustum &c. Major est
 evidens. Minor est doctrina adversariorum in
 terminis. Consequentia tenet. Quod autem
 hoc sit paradoxum inauditum, non habet opus
 probatione. adducant adversarij auctorem, qui
 hoc in terminis asseruerit.

78. Probo nunc Conclusionem 2. permit-
tendo aduersarijs, quod motiva credibilitatis sint
per essentiam suam locutio Dei. Jam sic. Deum
non posse ponere motiva credibilitatis, quin sint
locutio Dei; formalissimè non est aliud, quam:
Deum non posse mutare essentias rerum. Sed
hæc non est perfectio divina pertinsens ad Veraci-
tatem Dei, tanquam objectum formale fidei, im-
mò nulla penitus est perfectio divina, ergo fal-
sa est doctrina aduersariorum. Major est evidens.
sicut enim hoc quod est: Deum non posse facere
Hominem, quin faciat animal rationale, aliud
non est, quam: Essentiam hominis esse, animal
rationale; Deumque non posse mutare essentias
rerum; ita hoc quod est: Deum non posse ponere
hæc motiva credibilitatis, quin sint locutio Dei
aliud non est, quam hæc motiva credibilitatis
esse essentialiter locutionem Dei, & Deum non
posse mutare essentias rerum. Quòd autem hoc
non sit specialis perfectio divina (ne dum prædi-
carum Veracitatis) pater ad oculum: nam, non
solum Deus non potest mutare essentias rerum,
sed nec vlla creatura hoc potest: hoc ergo nec est
perfectio, nec imperfectio. Est quidem perfe-
ctio divina, posse producere rerum essentias, ni-
mirum Omnipotentia: sed non posse mutare
essentias, non est perfectio formaliter divina,
sed est prædicatum identitatum cum ipsis rerum
essentijs, & etiam cum Deo in eo sensu, quo Deus
(juxta phrasin Recentiorum) est omnium possibi-
lium possibilis, & omnium impossibilium im-
possibilis. Sed quid hoc ad Veracitatem?

79. Probo Conclusionem 3. Ex adversariorum Sententia sequitur, in foro externo esse habendum pro hæretico, vel ad minimum pro suspecto de hæresi, qui in aliquo libro scriberet

ex animi sui sententia, hæc verba. *Adhæreo firmissimè Ecclesiæ Romanæ, eamque omnibus scèlis præfero, propter speciales prerogativas quibus à Deo ornata est, quas omnino firmissimè credo esse connexas cum testimonio Dei de Veritate Romanæ Ecclesiæ, & quod hoc non possit nisi per summam impudentiam & imprudentiam in dubium aut suspicionem vocari. Verum autem per absolutam Dei potentiam possent hujusmodi motiva credibilitatis non esse locutio Dei, ego nolo disputare, sed ab hoc præcindo, & nec affirmo nec nego, quia ad hoc non teneor, & est supra meum captum.* Hic, inquam, posset in foro externo haberi suspèctus de hæresi, consequens est explosione dignum. Ergo &c. Sequela probatur. Nam ille potest esse suspèctus de hæresi, qui non vult credere Veracitatem Dei sub eo conceptu, sub quo omnes fideles tenentur eam credere; sed secundum adversarios omnes fideles tenentur credere Veracitatem Dei sub tali conceptu, sub quo iste homo dicit, se nolle credere, sed præcindere, ut patet: Ergo &c. Sed videamus nunc quid ponderis habeat subtilis illa probatio adversariorum num. 2. relata.

80. Respondeo & dico, adversarios manifestè abuti S. Scripturâ ad probandum suum intentum. Scriptura nupsim dixit, nec nisi ridiculè & absônè dicere posset, esse dicere Deum mendacem, qui non credit Deum loqui per hæc motiva credibilitatis quæ sunt locutio Dei. An non enim ridiculum esset, dicere, aliquem arguere alterum mendacij & mendacitatis, dum dicit eum non loqui? an non mentiri est contra mentem loqui? quomodo ergo potero dicere te non loqui, & tamen esse mendacem? & tamen secundum adversarios hoc faceret quisvis infidelis, etiam dum diserte dicit, se non credere, quòd Deus sit locutus, an non hoc est mutare essentias rerum?

81. Itaque Scriptura non dicit, quòd qui non credit, dicat Deum mendacem, sed quòd faciat Deum mendacem. aliud autem est: quantum in se est, velle Deum facere mendacem, & aliud dicere, Deum esse mendacem. Nam vt notant Cornelius à Lapide, Lorinus, & alij, Infidelis facit Deum mendacem operibus & facto, quantum in se est, quia dum dicit: v. g. *Verbum non est incarnatum*. asserit pertinaciter aliquid, quod si verum esset, Deus defacto esset mentitus. & hic est sensus genuinus & clarissimus. Possit deinde adhuc alium habere sensum. Infidelis nolendo credere, negat Veracitati Dei hic & nunc loquentis & obligantis ad credendum, negat, inquam, illi obsequium intellectuale assensus, ad quod agnoscit se obligari: ergo quantum in se est, privat Veracitatem Dei sine ad quem est instituta: vult ergo Veracitatem reddere infructuosam & irritam, adeoque nullam, sicut qui negat alteri subjectionem debitam, vult in effectu irritam & inanem reddere alterius Jurisdictionem. Qui autem vult irritam reddere alterius Veracitatem, hoc ipso vult in effectu (non dico affectu)

reddere mendacem, vel omnino mutum. Ergo &c. Ex his omnibus apparet, ad Veracitatem Dei non pertinere hoc prædicatum. *Non posse permittere hanc apparentiam, quin Deus per illam loquatur.*

82. DICES. Sit ita: saltem pertinebit ad Veracitatem Dei hoc prædicatum: Deum non posse loqui, quin loquatur per talem apparentiam, quæ sit essentialiter locutio Dei. Sed moneo adversarios, ne huc confugiant. Nam etsi illi asserant veram esse hanc propositionem, facti tamen debent, eam non esse fidei divinæ credendam: adeo enim non est de fide, ut vix mereatur nomen opinionis, cum illi contradicant omnes Theologi, exceptis discerniculi patronis, qui sunt quàm paucissimi. Contradixit illi recentissimè Hispanus Theologus supra laudatus ex eadem Theologica cathedra, ex qua adversariorum propositio primò (quod sciam) prolata est. Contradixit, inquam, illi dum prolixè contendit ex recepta Theologorum doctrina (pro qua in specie citat Valentiam, Tannerum, Grandum, Lugonem, Conink, & ego duplo plures afferam inferius) posse paria motiva credibilitatis defacto dari, tam respectu articuli veri quàm falsi, & in priore casu sufficere, ut in executione ponatur actus fidei supernaturalis.

CONTROVERSIA V.

Quomodo Fides nostra nitatur Revelatione Dei: ubi ultima Fidei Resolutio declaratur.

83. **R**esolutio alicujus actus intentionalis aliud non est, quàm explanatio ultimi motivi seu objecti formalis, in quo ille actus ultimò sistit, ita ut illi immediatè, & propter se adhareat; estque illud quod interroganti, cur hoc vel illud affirmet, redditur ultimò pro ratione, ita ut non possit ulterius interrogatio institui. v.g. hujus argumenti Conclusio: *Omne rationale est risibile: omnis homo est rationalis: ergo omnis homo est risibilis.* hæc inquam conclusio dicitur resolvi in suas præmissas: quia interroganti, cur omnis homo sit risibilis, redditur ratio: quia est rationalis, & omne rationale est risibile. interroganti autem ulterius, cur omnis homo sit rationalis, non redditur alia ratio, quàm quòd hæc sit essentia hominis, & interroganti, cur omne rationale sit risibile, non redditur alia ratio, quàm, quòd risibilitas sit proprietas rationalitatis.

84. Quomodo autem Fides resolvatur in Veracitatem, dictum est supra. Major difficultas nascitur ex parte revelationis. Quando enim quis interrogatur, cur credat Incarnationem, non est satis, si respondeat: *quia Deus verax est:* si enim Deus Incarnationem nunquam testatus esset, non possemus ab ejus Veracitate magis moveri ad affirmandam Incarnationem, quàm ad af-

firmandum, sydera esse paria. Est ergo in responsione addendum: *Quia Deus dixit.* Hæc autem oritur difficultas. Quando enim dicitur: *Quia Deus revelavit:* vel loqueris de aliquatione divina præsentè, quæ tibi immediatè Deo, & non apparet, quænam illa sit, vel loqueris de revelatione aliqua præterita, facta autem Moysi, Prophetis, Apostolis &c. atqui hæc non est immediatè manifestata, aut ex veritate nota: ergo non potes illi immediatè assensum ergo necesse est ut illi assentiaris propter aliquod medium, quaritur ergo iterum, vel hoc medium alia quædam locutio divina, & de illa redit totum argumentum: vel est aliquid aliud: & sic non resolvitur fides in locutionem divinam, sed in aliquid aliud, quod est absurdum.

85. Declaratur difficultas amplius. Etenim si Gentilis clarè & rectè apprehendat, quid sit Veracitas, quid locutio Dei, item quid sit Incarnatio, horum tamen objectorum apprehensio nunquam determinabitur aut inclinabitur ad ferendum Verbum esse incarnatum, nisi appareat aliquid aliud, cum quo appareat esse connexa revelatio Incarnationis: ergo assensus revelationis videtur ulterius resolvendus in aliquid aliud. Sed ut enim, cum quaeritur à nobis, cur credamus Verbum esse incarnatum, non respondemus, hoc nobis esse ex terminis notum, sed quia Deus summè verax revelavit: ita si quaeratur à nobis ulterius: unde moveamur ad credendum, quod Deus hoc aliquando revelaverit, debemus propter ulteriorem rationem reddere, cum nobis revelatio Dei æquè parum immediatè innoteat, atque ipsum mysterium Incarnationis. Porro non apparet aliud, quàm v.g. propositio Theologica, quæ nobis innotescit per Pastores & Doctores, & alia testimonia: atqui hæc omnia sunt humana, & in quantum sunt humana, sunt fallibilia, fides autem debet nisi auctoritate infallibili; neque etiam esset fides divina, hoc est credens Deo, sed humana, quæ tandem ultimò credemus hominì. ergo neque in hæc resolvitur prædicta Theologica.

86. Quod si dicas, Ecclesiam esse infallibilem, vrgetur: quia de hac infallibilitate, cum sit articulus fidei, sicut est Incarnatio, redditur argumentum: neque enim ea constat immutabiliter ex terminis. Deinde Ecclesia non loquitur regulariter suis fidelibus nisi per Pastores & Doctores, qui tamen non habent donum infallibilitatis, neque promissam assistentiam Spiritus Sancti, sicut habuerunt Apostoli. Et hæc est difficultas præsentis Controversiæ, in qua nunc aliorum opinioniones referemus.

87. Sectariorum quidem, præsertim Libertinorū & Schwenckfeldianorum error fuit, hanc nostram tandem resolvi in Spiritum privatum, hoc est in inspirationem seu locutionem quædam privatam, & internam, quæ Deus hominì interiori manifestat, quis sit sensus hujus vel illius loci S. Scripturæ.